

AGION
AGENTSCHAP VOOR
INFRASTRUCTUUR
IN HET ONDERWIJS

JAAR VER SLAG 2021

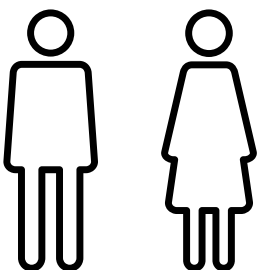
Vlaanderen
is onderwijs & vorming

IN HOUD

1. OVER AGION
 - 1.1. Situering AGION
 - 1.2. Opdracht AGION
2. MASTERPLAN SCHOLENBOUW
3. CIJFERS 2021
 - 3.1. Jaarbudget
 - 3.2. Betalingen
 - 3.3. Waarborgverlening
 - 3.4. De lijst met subsidieaanvragen
 - 3.5. Het principeakkoord
 - 3.6. Investerings in Brussel en de Rand
 - 3.7. Gunningen
4. CAPACITEIT
5. DBFM
 - 5.1 Scholen van Morgen
 - > 182 individuele projecten
 - > Scholen van Morgen in allerlaatste fase
 - 5.2 Projectspecifiek DBFM-programma
 - > De verschillende projecten worden concreter
 - 5.3 Scholen van Vlaanderen
6. HUUR
7. FOCUS OP SCHOOLGEBOUWEN VAN DE TOEKOMST
 - 7.1. Klimaatmaatregelen
 - 7.2. Asbestverwijdering in scholen
 - 7.3. Bodemsanering
 - 7.4. Multifunctionaliteit
8. COMMUNICATIE, SENSIBILISERING EN ADVIESVERLENING

1. OVER AGION

68
personeelsleden

26

42

1. Situering AGION

AGION, voluit Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs, is één van de entiteiten die samen de Vlaamse onderwijsadministratie vormen. Op 31 december 2021 telde het agentschap 68 personeelsleden: 42 vrouwen en 26 mannen.

AGION is een publiekrechtelijk extern verzelfstandigd agentschap. Een raad van bestuur, samengesteld uit 18 leden, stuurt het agentschap aan.

De raad van bestuur telde op 31 december 2021 twaalf stemgerechtigde leden en is verantwoordelijk voor:

- het opstellen van de begroting
- het opstellen van het ondernemingsplan
- het goedkeuren van subsidiedossiers

De afgevaardigd bestuurder is bevoegd voor:

- het goedkeuren van de subsidieaanvragen voor de verschillende afwijkende subsidieprocedures (o.a. de verkorte procedure, spoedprocedure en kleine verhogingen van reeds goedgekeurde aanvragen)
- het dagelijks bestuur met onder andere
 - het personeelsbeleid
 - het financieel beleid
 - het beheer van de eigen infrastructuur
 - de communicatie
- de coördinatie, sturing en regie van de publiek-private samenwerking voor schoolinfrastructuur (DBFM 'Scholen van Morgen', projectspecifieke DBFM, 'Scholen van Vlaanderen')

1.

2. De opdracht

AGION subsidieert:

- de aankoop
 - de nieuwbouw
 - de verbouwing
 - de eerste uitrusting
- van schoolgebouwen voor het niet-hoger onderwijs.

AGION zorgt voor de coördinatie en de betoelaging van de scholen die deelnemen aan het DBFM-project 'Scholen van Morgen' en voor de uitwerking van het projectspecifieke DBFM-programma.

AGION doet aan:

- kennisopbouw rond schoolinfrastructuur
- sensibilisering, advisering en ondersteuning van schoolbesturen op het vlak van kwaliteitsvolle scholenbouw

De realisatie van schoolinfrastructuur is niet het verhaal van AGION alleen. Het agentschap zet met verschillende partners netwerken op, sluit samenwerkingsverbanden af of zet aangegane engagementen verder om in concrete beleidsactiviteiten.

2. MASTER PLAN SCHOLEN BOUW 2.0

MASTERPLAN SCHOLENBOUW 2.0

De Vlaamse Regering keurde op 10 juli 2020 de conceptnota goed van het Masterplan Scholenbouw 2.0. Dit masterplan wil via verschillende doelstellingen en acties, de noden en uitdagingen in het scholenpatrimonium aangaan.

Het plan behandelt vijf belangrijke doelstellingen:

1) Investerings in de vervanging van de bestaande schoolinfrastructuur

Deze legislatuur wordt 500 miljoen euro extra geïnvesteerd in onderwijsinfrastructuur. Lees hierover meer in de rubriek [Cijfers 2021](#).

2) Investerings in uitbreidingen om de capaciteitstekorten aan te pakken

De Vlaamse Regering heeft als ambitie om voor elk kind een kwaliteitsvolle plaats in het onderwijs te garanderen. De focus ligt vooral op de bouw van nieuwe schoolgebouwen in het secundair onderwijs, waar de komende jaren de noden het hoogst zullen zijn.

3) Alternatieve financiering van schoolinfrastructuur

- Binnen het [DBFM-programma Scholen van Morgen](#) worden momenteel de laatste scholen, van de 182 projecten, gerealiseerd.
- Het [projectspecifieke DBFM-programma](#) krijgt verder vorm.
- Minister Ben Weyts lanceerde in november 2021 de eerste oproep voor het nieuwe initiatief '[Scholen van Vlaanderen](#)'. Dit voorziet in een bijkomende totale investeringsgolf van ongeveer 1 miljard euro.
- Het Masterplan bevat ook een jaarlijkse oproep voor [huursubsidies](#). De vijfde oproep huursubsidie werd gepubliceerd in maart 2021.

4) Evolueren naar multifunctionele infrastructuur

Demografische ontwikkelingen en de beperkte ruimte in Vlaanderen en Brussel zetten aan tot het effectief delen van schoolinfrastructuur. Maar ook de budgettaire context dwingt ons om de geïnvesteerde scholenbouwmiddelen zo efficiënt mogelijk in te zetten en zo goed mogelijk te laten renderen. Schoolgebouwen van de toekomst moeten daarom ook multifunctioneel zijn. Vandaar verkiest de Vlaams minister van Onderwijs bij voorkeur de principiële verplichting voor de openstelling van schoolinfrastructuur in combinatie met het blijven informeren en sensibiliseren over dit thema. Hij wil scholen

ook stimuleren om hun schoolspeelplaatsen gevarieerd in te richten met aandacht voor groen en beweging. De [projectoproep 'Naschools openstellen van sport- en bewegingsinfrastructuur' van maart 2021 gaf scholen alvast een stimulans om hun infrastructuur te delen](#).

5) Zorgen voor infrastructuur met aandacht voor klimaat, duurzaam bouwen en effectieve leeromgevingen

- > De Europese richtlijn energieprestatie van gebouwen bepaalt dat vanaf 2021 alle nieuwe schoolgebouwen bijna-energie neutraal (BEN) moeten zijn. Daarnaast ligt de klemtoon ook op duurzaam bouwen. Een duurzaam gebouw heeft aandacht voor veel meer dan het energieverbruik alleen: duurzaam ruimtegebruik, duurzame mobiliteit, duurzaam afvalbeleid, sociale duurzaamheid, duurzaam watergebruik, enz. De CO₂-neutraliteit is slechts één van de verschillende aspecten die men moet uitwerken om een duurzaam gebouw te krijgen. Ook is het belangrijk dat zowel nieuwe, gerenoveerde als bestaande schoolgebouwen het onderwijs effectief ondersteunen. Het gaat over kwaliteiten die te maken hebben met functionaliteit, belevingswaarde of binnenklimaat, waarvan we weten dat ze een invloed kunnen hebben op de kwaliteit van het onderwijs.
- > In 2021 heeft AGION bijgedragen aan de verdere ontwikkeling van de gebouwenpas om de dataverzameling en -ontsluiting van schoolinfrastructuur te optimaliseren. De gebouwenpas is een gratis digitaal paspoort van niet-residentiële gebouwen waarin de gebouweigenaar/houder van een zakelijk recht en de beheerder(s) een eenvoudig inzicht krijgen in relevante gebouw-, grond- en omgevingsgebonden informatie, attesten en premies waarover de overheid beschikt. Dit leidt voor AGION tot het verkrijgen van meer inzicht in het schoolgebouwenpatrimonium, efficiëntere dienstverlening, het onderhouden en sturen van het toekomstig beleid. Het biedt AGION de kans om het onderwijspatrimonium volledig in kaart brengen. In 2022 en 2023 wordt de gebouwenpas stapsgewijs via diverse ontwerptrajecten in co-creatie met stakeholders en via toetsing met gebruikerstesten verder uitgewerkt. Een eerste versie van de gebouwenpas is voorzien in het najaar van 2023.

3. CIJFERS 2021

1. Jaarbudget

AGION kan rekenen op kredieten ingeschreven in de Vlaamse begroting om engagementen voor infrastructuurdossiers binnen de reguliere financiering aan te gaan.

In 2021 was er 226 557 449 euro beschikbaar voor het gesubsidieerd niet-hoger onderwijs. Opgesplitst betekende dit 46 606 152 euro voor het officieel gesubsidieerd onderwijs en 179 951 297 euro voor het vrij gesubsidieerd onderwijs.

2. Betalingen

De scholen bezorgen de facturen van de uitgevoerde werken aan AGION om hun subsidies te verkrijgen. Om deze facturen te kunnen betalen voorziet de begroting betalingskredieten voor AGION. De uitgevoerde subsidie-uitgaven voor 2021 binnen de reguliere financiering en het DBFM-programma 'Scholen van Morgen' geven volgend overzicht:

Betalingen	DBFM	Reguliere Financiering
Vrij gesubsidieerd onderwijs	€ 61 366 000	€ 178 309 000
Gemeentelijk gesubsidieerd onderwijs	€ 11 698 000	€ 47 440 000
Provinciaal gesubsidieerd onderwijs	€ 1 341 000	€ 3 913 000
GO!	€ 21 181 000	
Totaal	€ 95 586 000	€ 229 662 000

3.

3. Waarborgverlening

AGION subsidieert niet de totale kostprijs van het infrastructuurproject. Afhankelijk van het onderwijsniveau moet de inrichtende macht 30% (basisonderwijs) of 40% (de andere onderwijsniveaus) van de investeringskost zelf financieren. De inrichtende macht of het schoolbestuur van het vrij gesubsidieerd onderwijs kan hiervoor een lening aangaan. AGION kan een waarborg verlenen voor de terugbetaling van kapitaal, intresten en bijhorende kosten van deze leningen.

De leningen moeten worden aangegaan bij een financiële instelling erkend door de Vlaamse Regering en hun looptijd mag de duur van 20 jaar (exclusief de opnameperiode) niet overschrijden.

Een samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse ministers van Financiën en Onderwijs en AGION enerzijds en de Federatie voor de Belgische financiële sector anderzijds geeft de scholen een ruime keuze aan vaste of variabele intrestvoeten en verschillende herzieningstermijnen voor deze leningen.

In 2021 ondertekende AGION 160 leningen mee voor een totaal leningsbedrag van 52 635 484 euro.

AGION wil zijn ecologische voetafdruk verkleinen en meewerken aan de afbouw van de papierberg. De overstap naar de digitale uitwisseling van leningsdocumenten zorgt voor een efficiëntere en snellere verwerking van de leningen. Met twee financiële instellingen, Belfius en KBC, maakte AGION de afspraak om vanaf 1 januari 2022 de leningsdocumenten digitaal uit te wisselen. De andere financiële instellingen bevinden zich momenteel nog in de onderzoeksfase om ook deze overstap te maken.

3.

4. De lijst met subsidieaanvragen

De inrichtende machten of schoolbesturen van de onderwijsinstellingen, internaten en centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) uit de gesubsidieerde vrije en officiële sector kunnen voor investeringen in hun onderwijspatrimonium een relatief eenvoudige subsidieaanvraag indienen bij AGION.

Welke procedure een inrichtende macht best volgt, hangt af van de aard en de (geraamde) kostprijs van de geplande bouw- of verbouwingswerken en van het onderwijsnet waartoe de inrichtende macht behoort.

Afhankelijk van de gevolgde procedure doorloopt de aanvraag een wachttijd vooraleer de behandeling opstart.

Voor de aanvragen van het officieel gesubsidieerd onderwijs, worden de aanvragen goedgekeurd in overleg met de Onderwijskoepel van Steden en

Gemeenten (OVSG) voor het gemeentelijk onderwijs en het Provinciaal Onderwijs Vlaanderen (POV) voor het provinciaal onderwijs.

Voor het vrij gesubsidieerd onderwijs worden de aanvragen chronologisch behandeld.

Op 1 januari 2022 telde de samengestelde lijst met subsidieaanvragen voor het vrij en officieel gesubsidieerd onderwijs 1816 dossiers voor een geraamd subsidiebedrag van 3 867 933 309 euro. Dit is de optelsom van alle subsidieaanvragen die AGION over de jaren heen heeft ontvangen.

Op het moment dat een dossier in aanmerking komt voor goedkeuring ontvangt het schoolbestuur een uitnodiging om het bouwprogramma van hun dossier(s) te actualiseren. Op 1 januari 2022 waren er 451 dossiers voor een bedrag van 762 050 190 euro in actualisatie.

Hieronder volgt een opsplitsing tussen het vrij gesubsidieerd onderwijs en het officieel gesubsidieerd onderwijs (gemeentelijk en provinciaal).

Omschrijving	Aantal dossiers	Raming subsidie
Vrij gesubsidieerd onderwijs	1609	€ 3 372 442 192
Officieel gesubsidieerd onderwijs (gemeentelijk)	205	€ 495 221 124
Officieel gesubsidieerd onderwijs (provinciaal)	2	€ 269 992
Totaal	1816	€ 3 867 933 308

3.

5. Het principeakkoord

Eenmaal de wachttijd doorlopen, kan de behandeling van het subsidiedossier starten. De inrichtende macht ontvangt de vraag om het ingediende dossier te actualiseren. AGION neemt vervolgens een principiële beslissing over het bouwprogramma en het toe te kennen subsidiebedrag.

In 2021 keurde AGION voor 243 354 634 euro aan subsidiebedragen goed. Per net bedrag dit respectievelijk 44 130 810 euro (officieel gemeentelijk onderwijs), 5 003 723 euro (officieel provinciaal onderwijs) en 194 220 101 euro (vrij gesubsidieerd onderwijs). Ruim 176 miljoen euro ging naar grote werken zoals een volledige nieuwbouw. Het resterende bedrag ging naar verbouwings- en renovatiewerken die bestaande schoolgebouwen moderniseren en duurzamer maken.

Als we het aandeel goedgekeurde standaardprocedures voor nieuwbouw en substantiële verbouwing van 2021 vergelijken met 2015 stellen we vast dat het totale budget voor deze procedures in het gesubsidieerd onderwijs de voorbije jaren gestegen is. In 2015 bedroeg het aandeel standaardprocedures 113 187 647 euro in 2021 was dat 178 821 133 euro.

Type	Vrij gesubsidieerd onderwijs	Officieel gesubsidieerd onderwijs (gemeentelijk)	Officieel gesubsidieerd onderwijs (provinciaal)	Totaal
Standaardprocedure	€ 129 686 600	€ 44 130 810	€ 5 003 723	€ 178 821 133
Verkorte procedure	€ 32 273 753			€ 32 273 753
Uitzonderingsprocedure	€ 31 574 532			€ 31 574 532
Spoedprocedure	€ 685 217			€ 685 217
Totaal	€ 194 220 101	€ 44 130 810	€ 5 003 723	€ 243 354 634

3.

Subsidies (in euro) fusiegemeente 2021

VPFusie Gemeente	Totaal €
Aalst	3 671 606
Aarschot	1 254 566
Aartselaar	102 025
Affligem	74 619
Alken	134 750
Alveringem	45 107
Antwerpen	19 950 512
Anzegem	3 642
Ardooie	196 512
Arendonk	2 001 018
As	12 950
Asse	2 028 841
Avelgem	46 901
Baarle-Hertog	1 203 862
Balen	1 343
Beernem	87 792
Beerse	22 905
Beersel	10 791 703
Begijnendijk	81 344
Bekkevoort	2 783
Beringen	1 494 249
Berlare	7 743
Bertem	3 162 011
Beveren	1 554 028
Bilzen	1 301 107
Blankenberge	1 467 305
Bocholt	7 960
Boechout	102 025
Bonheiden	698
Boom	52 688
Boortmeerbeek	91 386
Borgloon	377 789
Bornem	235 033
Borsbeek	3 307
Brakel	3 198 515
Brasschaat	1 346 677
Brecht	1 091
Bree	220 038
Brugge	5 393 066
Buggenhout	1 057 722

De Panne	169 042
Deerlijk	607 657
Deinze	300 304
Denderleeuw	429 722
Dendermonde	6 918 630
Dentergem	32 773
Destelbergen	372 488
Diepenbeek	238 914
Diest	519 855
Diksmuide	146 482
Dilbeek	2 840 204
Dilsen-Stokkem	15 230
Duffel	739 444
Edegem	216 954
Eeklo	217 676
Erpe-Mere	1 068 495
Essen	881 609
Evergem	6 001 742
Gavere	11 532
Geel	328 654
Geetbets	141 286
Genk	448 224
Gent	11 287 206
Geraardsbergen	529 092
Gistel	101 881
Glabbeek	12 435
Grimbergen	55 700
Haacht	54 785
Halen	102 889
Halle	1 251 286
Ham	25 173
Hamme	204 677
Hamont-Achel	2 548 658
Harelbeke	917 966
Hasselt	5 630 824
Hechtel-Eksel	188 758
Heers	102 025
Heist-op-den-Berg	764 064
Hemiksem	501 632
Herent	186 929
Herentals	323 995

Herne	2 783
Herselt	40 462
Herzele	13 801
Heusden-Zolder	1 637 197
Heuvelland	1 050 307
Hoegaarden	242 977
Hoellaart	243 977
Hoelselt	102 245
Hooglede	1 964 461
Hoogstraten	344 232
Houthalen-Helchteren	2 477 831
Houthulst	855 227
Hove	4 020
Hulshout	703 414
Ichtegem	2 000 181
Ieper	1 722 896
Izegem	2 074 497
Jabbeke	117 087
Kalmthout	318 713
Kapellen	202 514
Kapelle-op-den-Bos	337 939
Kasterlee	219 101
Keerbergen	1 236
Kinrooi	77 023
Knokke-Heist	279 985
Koekelare	60 200
Koksijde	63 541
Kontich	856 132
Kortenaken	56 373
Kortenberg	2 264 247
Kortrijk	7 392 896
Kruibeke	1 477
Kruisem	31 8311
Kuurne	201 002
Laakdal	32429
Lanaken	1 783 591
Landen	15 4151
Langemark-Poelkapelle	135 923
Lebbeke	118 296

Lede	668 242
Ledegem	27 046
Lendeledede	916 659
Lennik	6 501
Leopoldsburg	138 583
Leuven	19 618 628
Liedekerke	2
Lier	156 433
Lierde	102 025
Lievegem	112 839
Lille	77 182
Lochristi	273 339
Lokeren	623 439
Lommel	1 520 284
Londerzeel	1 113 222
Lubbeek	103 922
Lummen	216 751
Maaseik	910 894
Maasmechelen	547 618
Maldegem	546 940
Malle	1 275 344
Mechelen	4 800 759
Melle	531 930
Menen	190 748
Merchtem	165 391
Merelbeke	171 760
Meulebeke	88 715
Middelkerke	2 188 265
Moerbeke	2 429
Mol	2 488 428
Moorslede	505 551
Mortsel	1 413 001
Nazareth	1 489
Niel	315 664
Nieuwerkerken	671 089
Nieuwpoort	104 589
Nijlen	8 773
Ninove	752 050
Oostende	2 843 288
Oosterzele	91 230
Oostkamp	455

Oostrozebeke	64 717
Opwijk	1 290 592
Oudenaarde	3 264 712
Oudenburg	3 273 200
Oudsbergen	10 342
Oud-Turnhout	508 621
Overijse	139 074
Peer	1 261 372
Pelt	12 132 304
Pepingen	116 738
Pittem	10 440
Poperinge	1 381 859
Putte	200 710
Puurs-Sint-Amands	470 530
Ranst	324 370
Ravels	378 025
Retie	131 621
Riemst	395 756
Rijkvorsel	648 278
Roeselare	2 502 818
Ronse	1 185 857
Roosdaal	12 315
Rotselaar	2 300 804
Rumst	302 009
Scherpenheuvel-Zichem	95 700
Schilde	
Schoten	2 155 258
Sint-Genesius-Rode	6 971
Sint-Gillis-Waas	97 390
Sint-Katelijne-Waver	3 188 803
Sint-Laureins	1 575 350
Sint-Lievens-Houtem	48 417
Sint-Martens-Latem	90 438
Sint-Niklaas	3 298 766
Sint-Pieters-Leeuw	72 660
Sint-Truiden	1 653 579
Stabroek	163 6511
Stekene	115 033
Temse	72 378
Ternat	533 035

Tessenderlo	206 446
Tielt	1 974 447
Tielt-Winge	67 370
Tienen	629 492
Tongeren	504724
Torhout	142 399
Tremelo	4 7191
Turnhout	587 306
Veurne	87 796
Vilvoorde	2 969 504
Vleteren	1 847
Vorselaar	301 585
Vosselaar	179 622
Waasmunster	253 084
Wachtebeke	83 043
Waregem	168 686
Wemmel	355 877
Wervik	88 798
Westerlo	87 881
Wetteren	216 336
Wevelgem	5 605
Wezembeek-Oppem	831
Wichelen	1 073
Wielsbeke	81 785
Wijnegem	105 023
Willebroek	1 217 842
Wingene	298 357
Wuustwezel	134 185
Zandhoven	289 917
Zaventem	1 644 880
Zedelgem	2 097 722
Zelev	389 378
Zemst	1109 799
Zoersel	207 278
Zonhoven	546 031
Zottegem	445 409
Zuikenkerke	3 595
Zulte	1 080 893
Zutendaal	137 183
Zwevegem	64 650

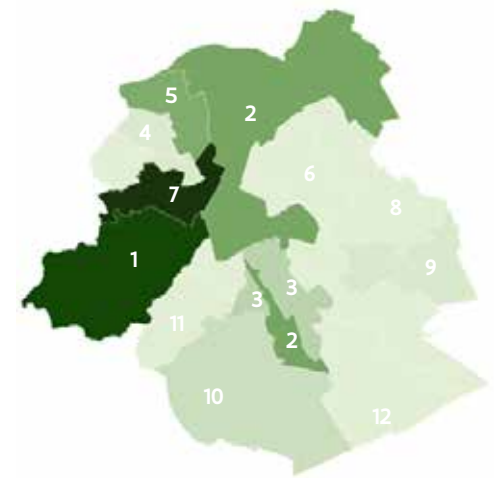
3.

De verdeling van de subsidies in 2021 geografisch verspreid is weergegeven op onderstaande kaart.

Totaal
€ 239 208 294

VPFusie Gemeente	Totaal
1. Anderlecht	€ 316 286
2. Brussel	€ 2 581 985
3. Elsene	€ 69 471
4. Ganshoren	€ 3 881
5. Jette	€ 16 025
6. Schaarbeek	€ 339 530
7. Sint-Jans-Molenbeek	€ 102 025
8. Sint-Lambrechts-Woluwe	€ 71 133
9. Sint-Pieters-Woluwe	€ 87 450
10. Ukkel	€ 452 976
11. Vorst	€ 85 195
12. Watermaal-Bosvoorde	€ 1 888

3.

Sedert het begin van de legislatuur is in Brussel en de Vlaamse Rand reeds 50 584 109 euro geïnvesteerd.

6. Investerings in Brussel en de Rand

Om de aantrekkingskracht en de kwaliteit van het Nederlandstalig onderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te behouden én te versterken investeert de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) extra in de verbetering van de Nederlandstalige onderwijsinfrastructuur in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze supplementaire middelen zijn bestemd voor de subsidiëring van de schoolgebouwen in het basis- en secundair onderwijs.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie en AGION sloten hiervoor protocolakkoorden af.

De VGC legt jaarlijks deze bijkomende middelen vast. AGION wendt dit extra budget aan om de subsidieaanvragen versneld te financieren volgens de subsidiëeringsprocedures en subsidieregels die AGION hanteert, d.w.z. de geldende percentages van 60% en 70%.

In 2021 werd er zo voor 4 201 274 euro aan subsidie vastgelegd.

Voor scholenbouwprojecten in de Vlaamse Rand werd met reguliere subsidies 8 571 782 euro subsidie vastgelegd. Voor projecten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gaat het om 4 127 846 euro.

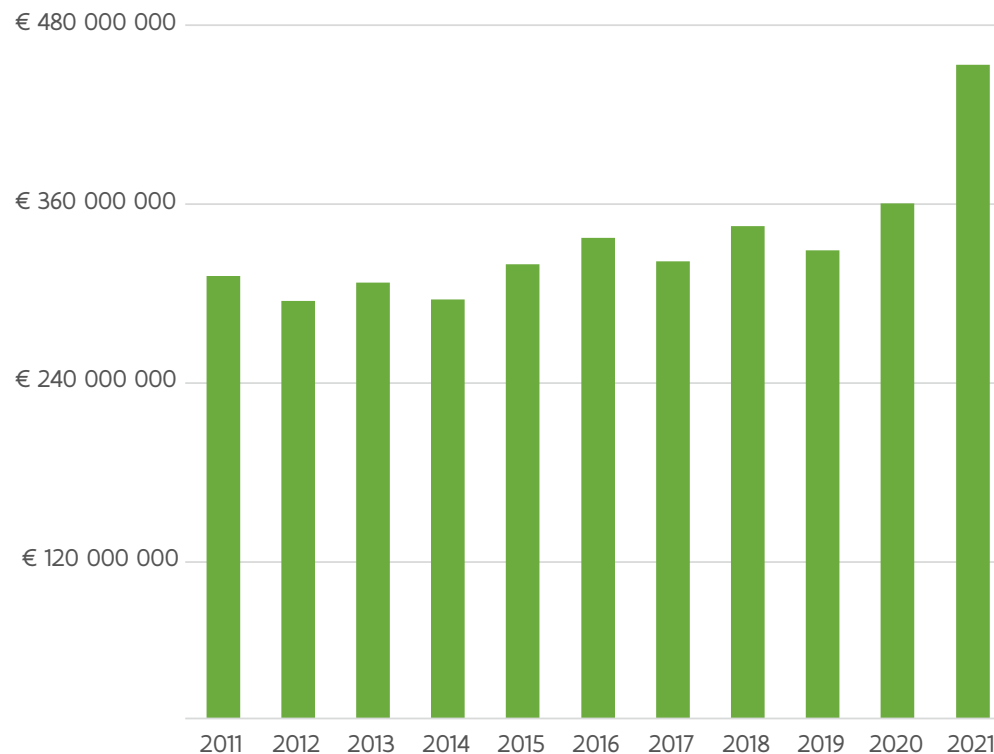
3.

7. Gunningen

Als u kijkt hoe de investeringsbudgetten en beslissingen zich concreet vertalen op het veld, door de scholen zelf, dan bieden de gunningen aan de aannemers die in de markt geplaatst worden daarvoor een aanknopingspunt. Hierna vindt u een overzicht van de aanbestedingen volgens de reguliere financiering evenals de investeringen inclusief de lopende DBFM-operatie 'Scholen van Morgen'.

Op basis van de goedgekeurde aanbestedingsdossiers bij AGION ziet de evolutie van de daadwerkelijke investeringen in scholenbouw (exclusief de aanbestedingen van de DBFM-operatie) op het terrein er uit zoals weergegeven in onderstaande grafiek. Het gaat hier om de totale bouwkosten van de schoolgebouwen, inclusief het gedeelte dat de inrichtende machten zelf financieren (toewijzingsbedragen excl. btw). Na een periode van lagere inflatie zagen we in het jaar 2021 een systematische stijging van de subsidiabele kostprijzen. Zo steeg ook de financiële norm met 13.65%.

Bouwkost reguliere financiering (excl. btw en de aanbestedingen van de DBFM-operatie)

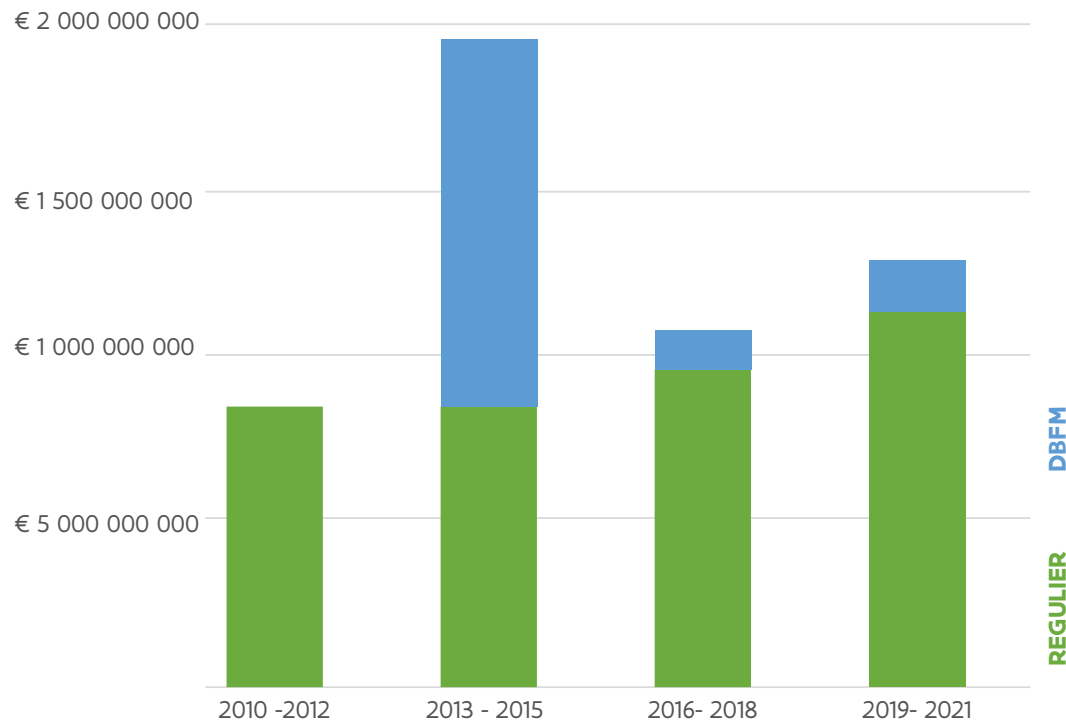
Uit nevenstaande figuur blijkt dat de jaarlijkse aanbestedingen in de Vlaamse scholenbouw (reguliere financiering) op een erg hoog niveau staan.

Op basis van de verhoogde begrotingsmiddelen kunnen we aannemen dat het hoge volume de komende jaren wellicht zal blijven aanhouden.

3.

Daarnaast zijn er nog de hele reeks gunningen van de overheidsopdrachten in het kader van het DBFM-programma 'Scholen van Morgen'. De grafiek hieronder geeft visueel weer wat de impact is van de DBFM-inhaalbeweging Scholen van Morgen op het bouwvolume aan scholen in Vlaanderen. De grafiek toont dat de bouwpiek van Scholen van Morgen zich situeerde in de periode 2013-2016.

Impact van de inhaalbeweging (DBFM) op het bouwvolume aan scholen in Vlaanderen

4. CAPA CITEIT

2021

€ 42 880 514

aan capaciteitsmiddelen

Vlaanderen blijft extra middelen vrijmaken met het oog op het uitbreiden van de beschikbare plaatsen in het basis- en secundair onderwijs. Deze middelen worden toegekend op basis van de noden die vanuit de lokale onderwijsverstrekkers worden aangeleverd. Elke drie jaar levert de capaciteitsmonitor schoolinfrastructuur leerplichtonderwijs prognoses aan over de vraag- en aanbodzijde van de capaciteitsproblematiek.

Eind 2020 startte een nieuwe studie op in verband met de capaciteitsmonitor. Deze update van de bestaande monitor heeft tot doel zicht te krijgen op bestaande en toekomstige lokale capaciteitsbehoeften en vormt de kennisbasis voor de verdeling van de capaciteitsmiddelen. Deze nieuwe monitor geeft ook een update van de vraagprognose en aanbodgegevens en maakt een inschatting van de te verwachten tekorten in het voltijds gewoon en buitengewoon basis en het deeltijds beroepssecundair onderwijs.

De nieuwe capaciteitsmonitor werd in maart 2022 vrijgegeven.

De capaciteitsbudgetten worden op basis hiervan voor drie jaar bepaald. Zo kunnen scholen in steden en gemeenten op langere termijn plannen. In 2021 legde AGION in totaal 42 880 514 euro aan capaciteitsmiddelen vast: goed voor in totaal bij te dragen aan 4 934 nieuwe plaatsen in het gesubsidieerd onderwijs.

4.

Toegekende capaciteitsmiddelen per capaciteitsgemeente en per onderwijsnet in 2021:

(Deel)gemeente	Vrij onderwijs	Aantal plaatsen via nieuwe projecten	Gemeentelijk en provinciaal onderwijs	Aantal plaatsen via nieuwe projecten
Aalst	€ 153 0062	240		
Alsemberg	€ 79 038	40		
Anderlecht	€ 84 016	15		
Antwerpen (incl. Borgerhout en Berchem)	€ 2 399 384	625	€ 3 375 733	147
Beringen	€ 599 999			
Beveren-Waas			€ 595 140	
Brasschaat	€ 840 000	72		
Brussel	€ 38 440			
Denderleeuw	€ 429 722	110		
Dendermonde	€ 2 670 000	390		
Edegem	€ 215 602			
Evergem			€ 1 530 000	100
Geel	€ 250 165	80		
Gent	€ 2 521 178	300		
Hakendover	€ 22 974			
Hasselt	€ 3 692 546	300		
Heverlee	€ 3 154 384	308		
Hoboken	€ 68 680			
Itterbeek	€ 2 469 000	200		
Kessel - Lo	€ 207 650			
Kontich	€ 656 948	151		
Laken	€ 25 555			

4.

(Deel)gemeente	Vrij onderwijs	Aantal plaatsen via nieuwe projecten	Gemeentelijk en provinciaal onderwijs	Aantal plaatsen via nieuwe projecten
Leuven	€ 22 513			
Londerzeel	€ 860 893	120		
Lot			€ 818 862	83
Mariakerke	€ 5 000			
Mechelen	€ 3 346 826	362		
Merksem	€ 399 512	56		
Mortsel	€ 256 969	62		
Nieuwerkerken-Waas	€ 191 039			
Ninove	€ 658 350	112		
Oostende	€ 86 779			
Oud-Turnhout	€ 312 453	14		
Schoten	€ 958 577	50		
Sint-Katelijne-Waver	€ 652 765	120		
Sint-Niklaas	€ 1 916 877	335		
Ternat	€ 479 509	90		
Tienen	€ 13 279			
Vilvoorde	€ 2 595 000	344		
Wijgmaal	€ 721 816	108		
Wilrijk	€ 377 279			
Zaventem	€ 750 000			
TOTAAL	€ 36 560 780	4604	€ 6 319 735	330

Verschillende bouwprojecten worden gefaseerd uitgevoerd. Voor dossiers die vorige jaren al een principeakkoord hebben ontvangen, wordt het aantal plaatsen in dat jaar gerapporteerd om dubbel telling te vermijden. Bijgevolg zijn er gemeenten waar er nu geen zitjes vermeld zijn maar er in 2021 wel effectief in bijkomende capaciteit werd geïnvesteerd (via zogenaamde verhogingen).

4.

1. Voorbeelden van projecten met capaciteitsmiddelen

Het **Spectrumcollege in Beringen** kampt tegen het schooljaar 2024-2025 met een tekort aan plaatsen, verspreid over de 1ste en de 2de graad. Het capaciteitsproject creëert 552 extra plaatsen om dit op te vangen. De klaslokalen bieden een meervoudig gebruik voor de scholencampus. Het zijn voornamelijk vaklokalen met een verregaande integratie van ICT. Het gemakkelijk verplaatsbaar meubilair maakt het mogelijk om de lokalen in een handomdraai ook in te richten als kantoor of vergaderruimte. Ook de beperkte circulatieruimte in het gebouw leent zich tot flexibel en polyvalent gebruik. Het nieuwe gebouw situeert zich op de huidige scholencampus en kadert in het brede schoolconcept. Daarnaast houdt het gebouw in zijn ontwerp en organisatie ook rekening met bezonning en oriëntatie.

“De vorm van de gangen zorgt voor een familiale sfeer en bevordert de verbondenheid tussen de leerkrachten die hier ook hun expertise met elkaar delen. In de keuken op het gelijkvloers heerst altijd een gezellige sfeer tijdens de pauzes. De lokalen van de leerlingenbegeleiding en de externe ondersteuning bewijzen hun nut. Er is daar altijd bezoek en overleg. Ook in de kelder met Engelse koer vergadert men dagelijks. Daarnaast worden er bijscholing, workshops en lessen gegeven, komt de schoolfotograaf er langs, wordt er regelmatig ontspannen aan de toog en ontmoeten we er ouders tijdens het oudercontact. Vanaf volgend jaar wordt er in de kelder ook muziekles gegeven. Wij kijken hier alvast erg naar uit! De verschillende ruime lokalen in het gebouw zijn door het vele glaswerk vol van licht. We willen de twee open ruimtes op de eerste en de tweede verdieping graag nog meer benutten. Dat is toekomstmuziek.”, aldus Philippe Van Hyfte.

VRIJE BASISCHOOL HET HINKELPAD – BERCHEM

Vrije Basisschool Het Hinkelpad in Berchem realiseerde via capaciteitsmiddelen een renovatie van 6 kleine lokalen tot 4 volwaardige kleuterklassen.

Het ontwerp- en bouwproces zette sterk in op functionaliteit van de ruimte met aandacht voor een huiselijke, warme sfeer in de kleuterklassen. De gangen van het bestaande gebouw maken deel uit van de klassen en de klaswerking. Een 'kidscave' midden in de ruimte verbindt de klassen fysiek met elkaar. Per twee klassen is er sanitair voorzien. Het resultaat is geslaagd.

'Het lesgeven in de nieuwe klassen is zeer aangenaam'.

DE LEERKRACHTEN.

5. DBFM

De DBFM-vennootschap
'Scholen van Morgen'

een publiek-private
samenwerking tussen
de Vlaamse overheid
en AG Real Estate
en BNP Paribas Fortis.

5.1 Scholen van Morgen

Het publiek-privaat investeringsprogramma Scholen van Morgen is goed voor 182 projecten, meer dan 200 nieuwe of grondig gerenoveerde schoolgebouwen in Vlaanderen en Brussel en een investering van ongeveer 1,5 miljard euro

De DBFM-vennootschap 'Scholen van Morgen' is een publiek-private samenwerking tussen de Vlaamse overheid en AG Real Estate en BNP Paribas Fortis.

De DBFM-vennootschap 'Scholen van Morgen' staat in voor het ontwerp, de bouw, de financiering en het eigenaarsonderhoud van de scholen gedurende 30 jaar.

In ruil hiervoor betaalt de betrokken inrichtende macht aan de DBFM-vennootschap gedurende 30 jaar ieder kwartaal vanaf de voorlopige oplevering een prestatiegebonden beschikbaarheidsvergoeding. AGION betoelaagt deze beschikbaarheidsvergoeding. Na de periode van 30 jaar wordt de inrichtende macht eigenaar van de schoolinfrastructuur.

Het subsidiepercentage is afhankelijk van het onderwijsnet- en niveau.

De DBFM-toelage bedraagt:

- > 100% voor de instellingen van het Gemeenschapsonderwijs.
- > voor de instellingen van het gesubsidieerd onderwijs
- > 81,5% voor het basisonderwijs
- > 71,5% voor de andere onderwijsniveaus, CLB's en internaten.

De onderhoudskosten worden voor de instellingen van het gesubsidieerd onderwijs aan 90% gesubsidieerd.

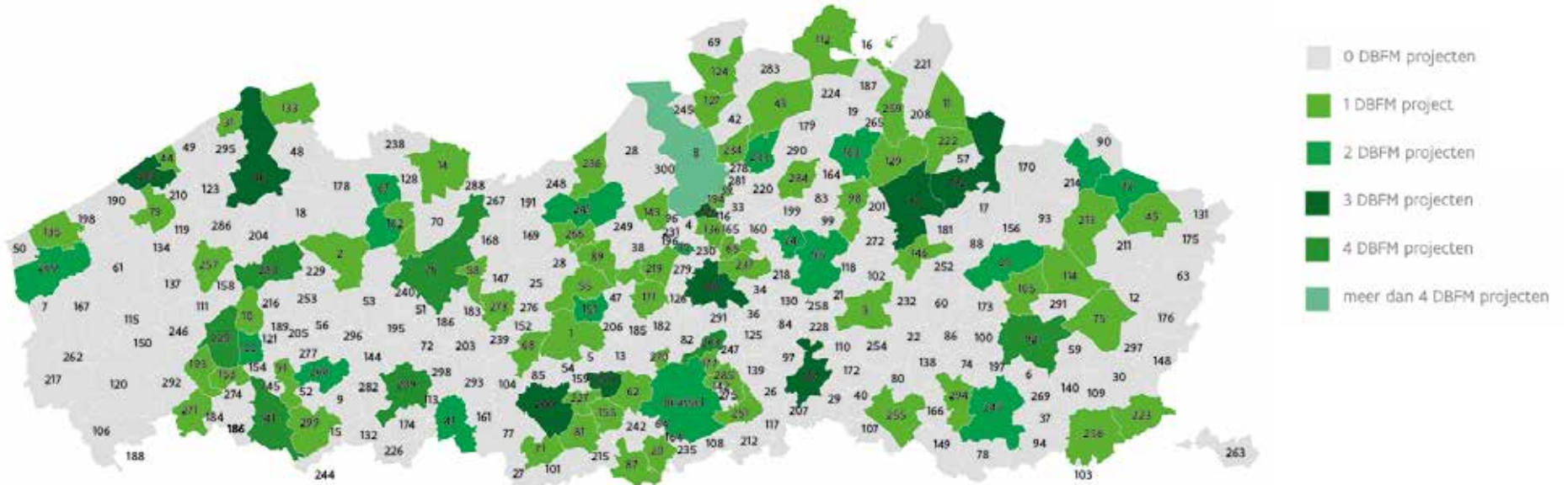
5.

> 182 individuele scholenbouwprojecten

De 182 individuele scholenbouwprojecten omvatten een totale gebouwoppervlakte van circa 708 000 m² voor meer dan 125.000 leerlingen en zijn verspreid over alle onderwijsnetten:

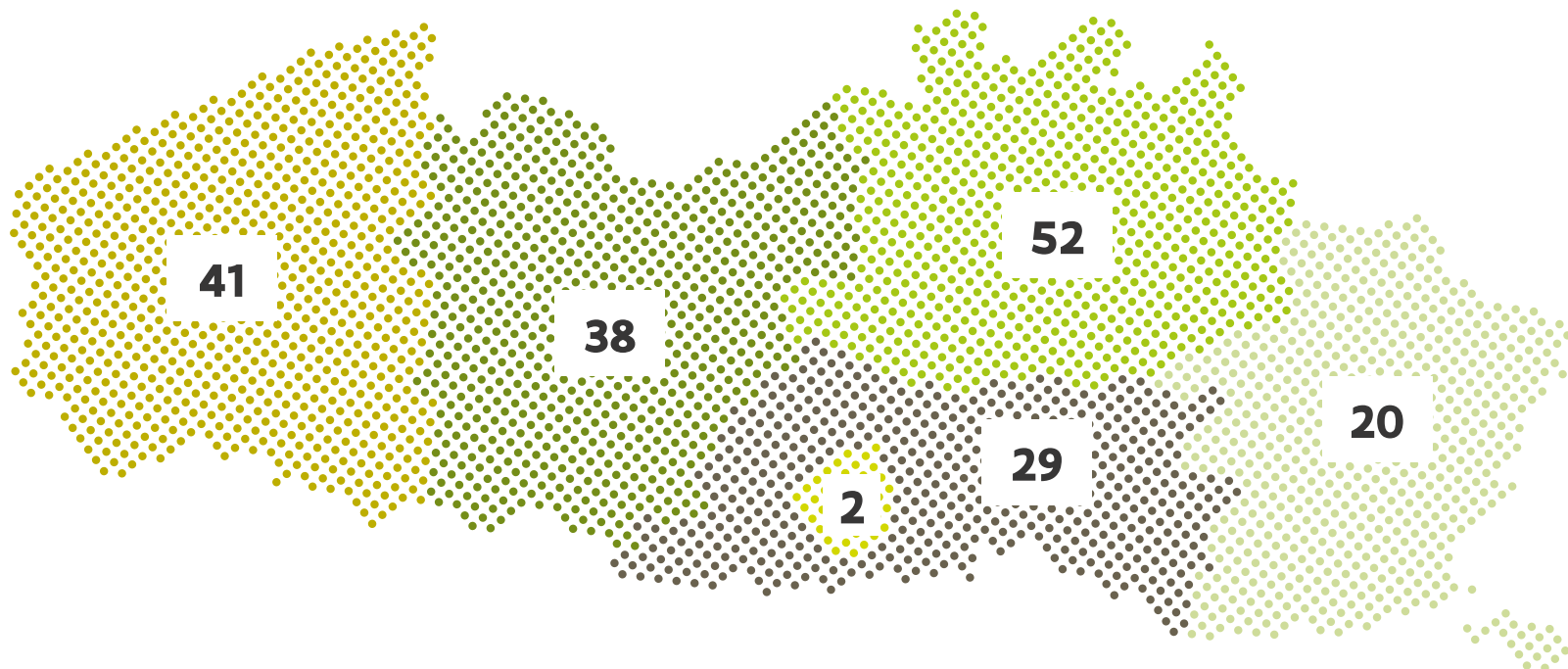
De DBFM-projecten zijn verspreid over heel Vlaanderen. Met het DBFM-programma worden in meer dan 100 verschillende Vlaamse steden of gemeenten nieuwe scholen gebouwd. De steden met het grootste aantal projecten binnen 'Scholen van Morgen' zijn Antwerpen (10), Kortrijk (8), Gent (8), Vilvoorde (7), Hasselt (5) en Roeselare (5).

5.

Aantal projecten per provincie

Meer dan 60 verschillende architectenbureaus en een 10-tal grote aannemersconsortia ontwerpen, bouwen en onderhouden de DBFM-projecten.

76
projecten
basisonderwijs

73
projecten
secundair
onderwijs

30
projecten
zowel basis
als secundair
onderwijs

2
internaten

1
project
Centrum voor
Volwassenen
onderwijs

5.

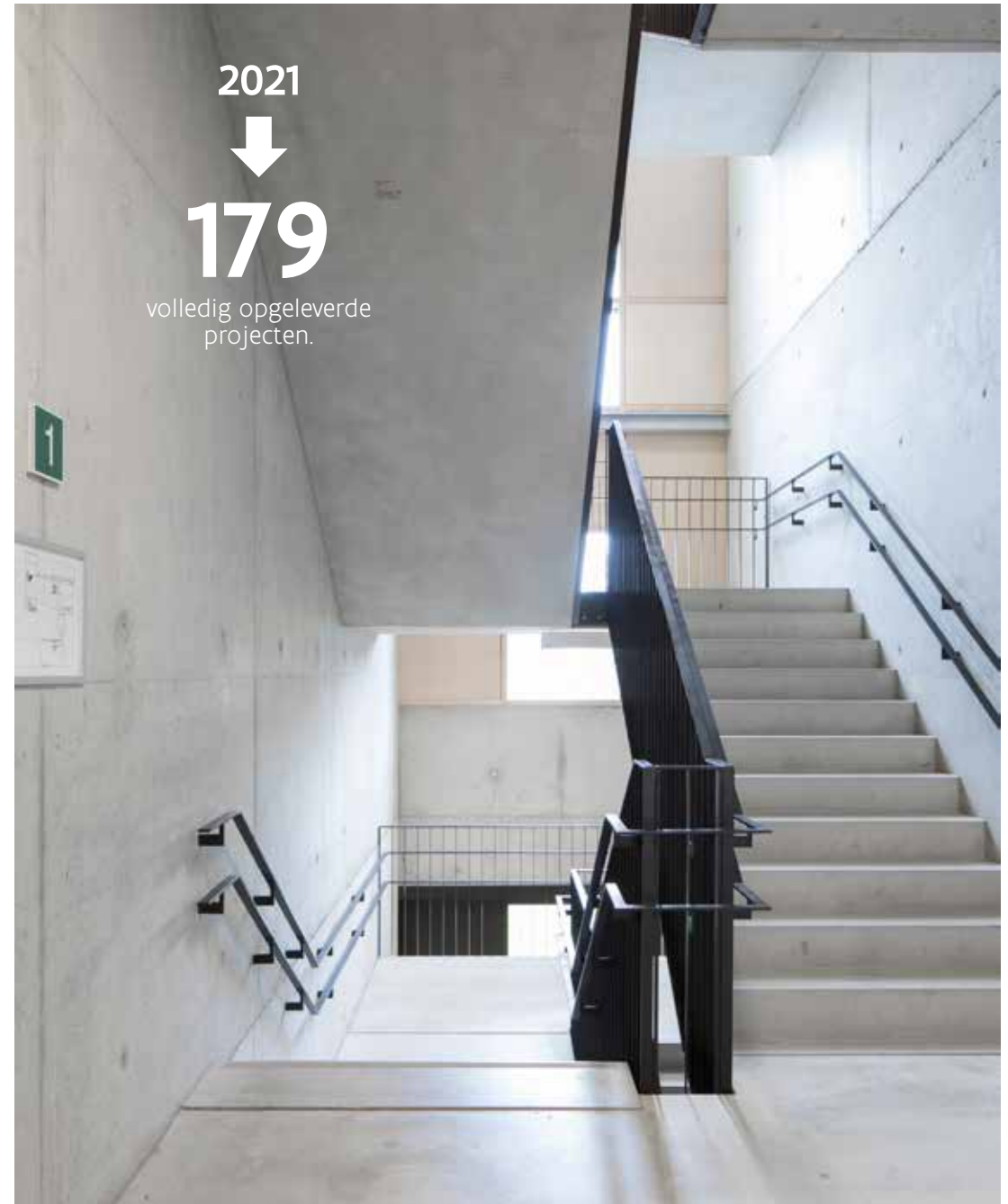
> Scholen van Morgen in allerlaatste fase

Sedert december 2019 hebben alle 182 'Scholen van Morgen' projecten een bouwvergunning verkregen.

Alle schoolbesturen ondertekenden een individueel DBFM-contract met de DBFM-vennootschap Scholen van Morgen, dit na goedkeuring door AGION. De ondertekening van het laatste individueel DBFM-contract vond plaats op 29 maart 2021 en hiermee werd de laatste werf opgestart.

De meeste projecten zijn gebouwd en in gebruik genomen in 2016 en 2017. In 2021 werden nog eens dertien projecten opgeleverd. Dat bracht het totaal eind 2021 op 179 volledig opgeleverde projecten.

Nog drie projecten zitten in de bouwfase. De technische campus "Blue Gate" te Antwerpen en de laatste fase van het CADIX-project te Antwerpen worden in 2022 opgeleverd. De laatste 'School van Morgen', het project Hasp-O Centrum te Sint-Truiden, wordt volgens de actuele planning in het voorjaar van 2023 opgeleverd.

5.

De vier meest in het oog springende voorbeelden van de laatste opgeleverde projecten in 2021:

VTI BRUGGE

De oude schoolgebouwen in de Boeveriestraat dateerden deels van vóór 1920 en deels van tussen 1920 en 1970. De gebouwen voldeden niet meer aan de huidige normen inzake functionaliteit, energetische voorschriften, brandveiligheid, milieueisen, toegankelijkheid van mindervalide personen en levering van goederen.

Het nieuwe schoolgebouw is volledig modulair en is voorzien van vele glaspartijen.

De nieuwbouw biedt plaats aan de afdelingen mechanica, elektriciteit, garage, carrosserie, theoretisch technische richtingen en de bijbehorende 1ste graad. Ook het internaat en het volwassenenonderwijs werden erin ondergebracht.

Het nieuwe gebouw huisvest ook een refter, een fietsenstalling, een overdekte picknickzone en een moderne sporthal. De sporthal kan ook buiten de schooluren worden gebruikt.

De nieuwe campus vertolkt de moderne inzichten voor het secundair onderwijs, zowel op vlak van opleiding in nieuwe en duurzame technieken als op vlak van de pedagogische processen.

'Het eindpunt van een heel lang traject. En vandaag komen we aan het eindpunt, het resultaat: de leerlingen zijn er', vertelt een trotse Jos Loridan - directie VTI.

5.

TOPSPORTINTERNAAT WILRIJK

Dit project omvat een nieuw Topsportinternaat op de locatie Bloemenveld te Wilrijk, in de buurt van de bestaande Topsportschool. Er zullen op termijn 3 volumes aan het internaat voorzien worden, waarvan dit DBFM-project het eerste blok inhoudt. Deze blok van het Topsportinternaat zal 60 plaatsen voor topsportleerlingen bieden. Naast de circa 2 000 m² aan nieuwbouw, wordt er ook parkeer- en manoeuvreerruimte en fietsenberging gerealiseerd.

Bij het ontwerp werd veel belang gehecht aan het creëren van een rustgevende sfeer waar de topsporters zich direct thuis voelen. De nieuwbouw straalt een tijdloze en frisse look uit.

Alle kamers zijn naar buiten gericht. Elke kamer heeft een genereus raam dat het landschap visueel kadert en zo de noodzakelijke privacy, rust en ontspanning zal bieden. Naast de kamers van de topsportleerlingen zijn er nog o.a. de studieruimte en de collectieve eet- en ontmoetingsruimte.

5.

5.

SINT-REMBERT TORHOUT

Dit DBFM-project is gesitueerd op een grote campus in het centrum van Torhout. Het verouderde gebouw met keuken en refter werd afgebroken en in de plaats daarvan kwam een volledige nieuwbouw.

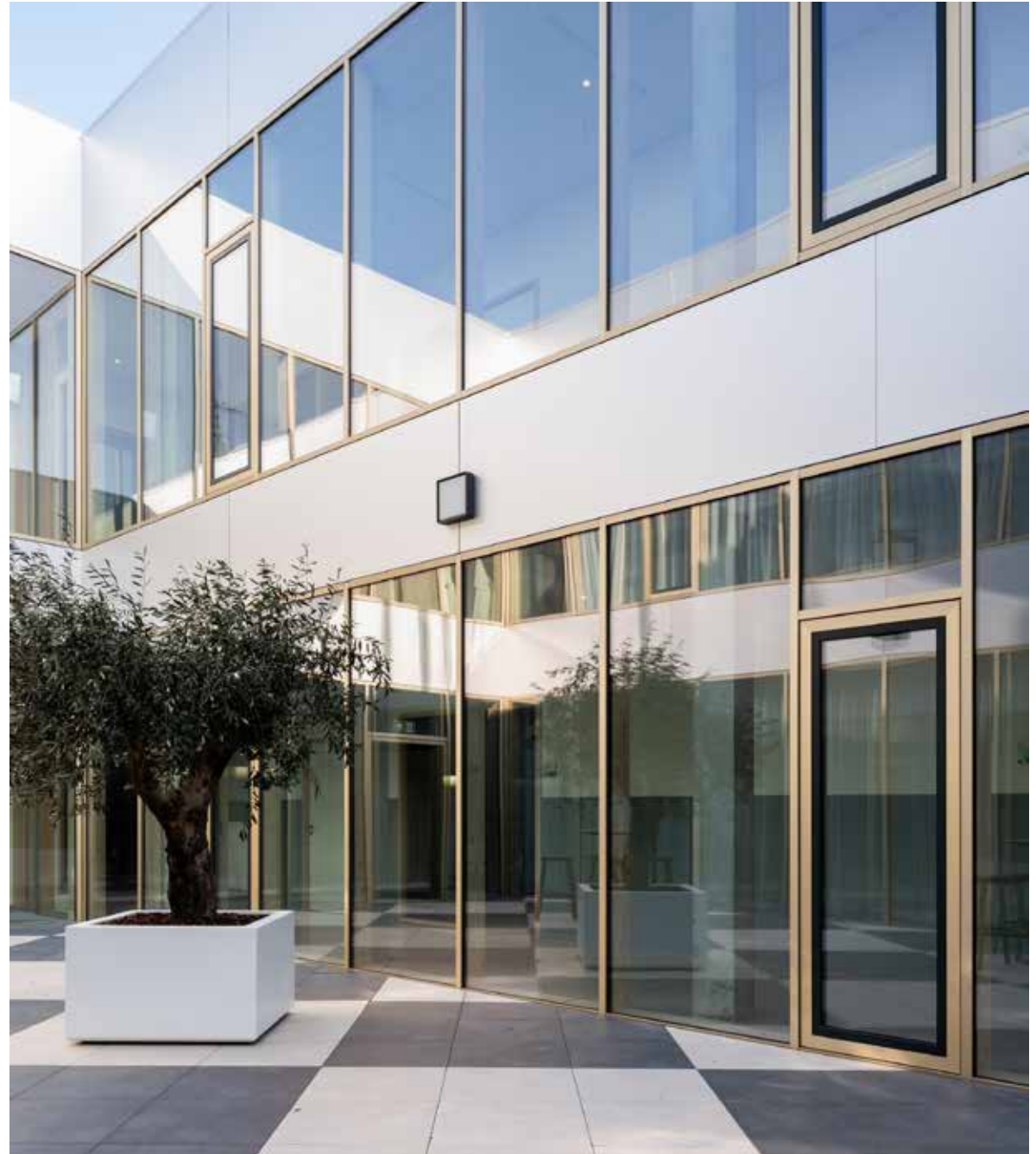
Op het gelijkvloers bevinden zich een halfverzonken sportzaal met kleedruimtes, douches en sanitair voor de Oefenschool, een inkom met onthaal, enkele spreekkamers, een refter en administratieve ruimtes. De verdieping erboven huisvest overleg ruimtes en administratieve ruimtes. Verder is er vooral ruimte voorzien voor kantoren, crea-klassen en veel co-teachinglokalen. Ook een overdekte speelplaats behoorde tot het bouwprogramma.

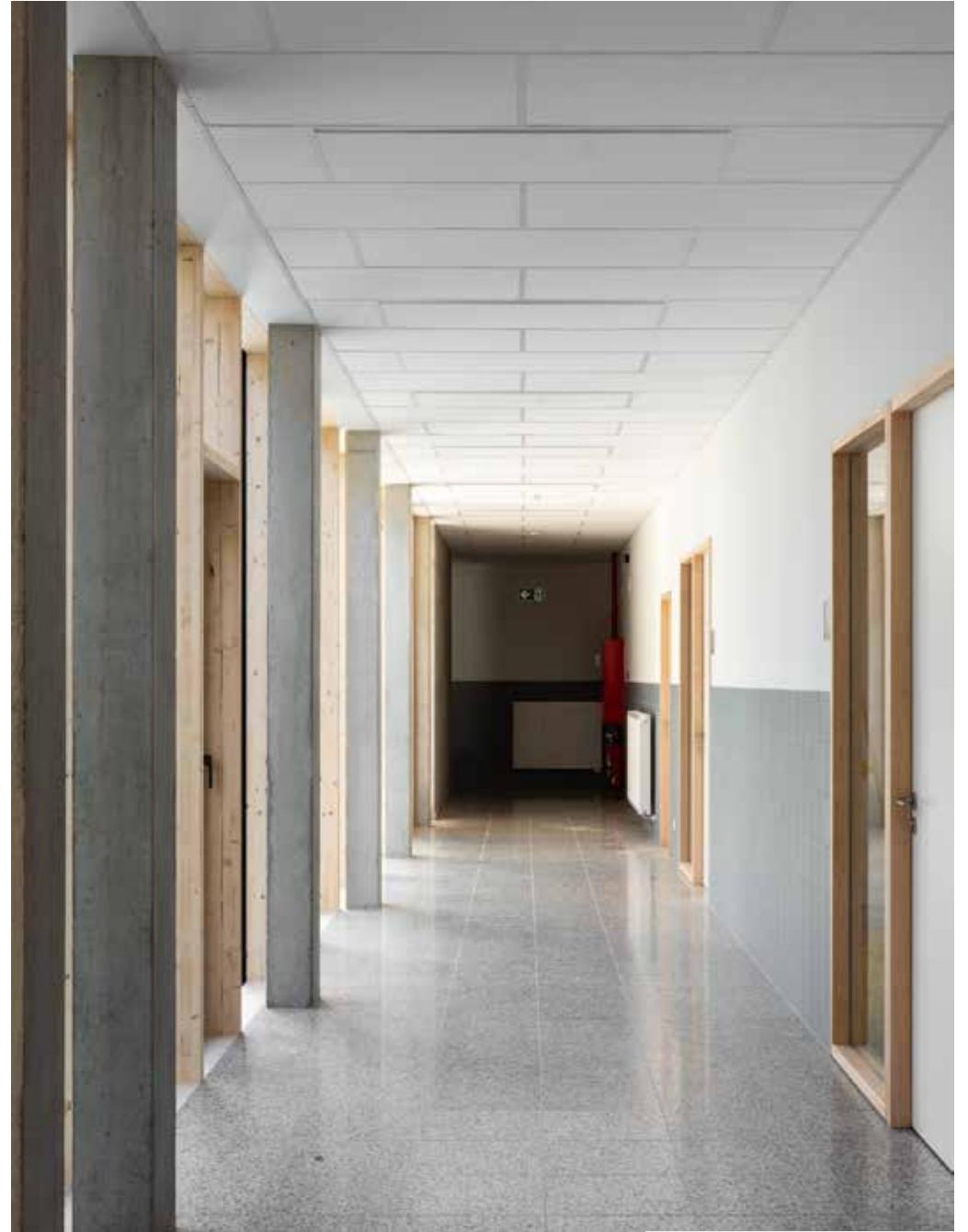
De nieuwbouw voor Scholengroep Sint-Rembert in Torhout van 3 553 m² zorgt voor extra capaciteit en meer dan 220 extra plaatsen. In totaal zullen meer dan 1000 leerlingen onderwijs genieten van de nieuwe school.

De totale kostprijs bedraagt ongeveer 6 miljoen euro.

Algemeen ervaart iedereen de nieuwe infrastructuur als zeer open, verbindend en schooloverstijgend.

STIJN DEVOS, MANAGER INFRASTRUCTUUR

5.

PARIDAENS LEUVEN

De nieuwe moderne vleugel van het Paridaensinstituut in Leuven is één van de projecten van het DBFM-programma Scholen van Morgen.

Het bestaande, verouderde gebouw van de basisschool werd gesloopt en vervangen door een eigentijdse nieuwbouw, die gekoppeld is aan het oudere deel van de school.

De nieuwbouw omvat 12 nieuwe klassen voor de basisschool en 15 klassen voor het secundair onderwijs.

Op het gelijkvloers is er plaats voor kleuterklassen, een secretariaat en kantoren voor de basisschool, sanitair en een sportzaal (deels in de kelderverdieping).

Op de eerste verdieping huizen klassen van de lagere school en is er een zorglokaal.

Op de tweede en derde verdieping zijn er klaslokalen voor het secundair onderwijs.

'Leraren appreciëren het gebruikscomfort van de lokalen: ze zijn licht, akoestisch aangenaam, ruim en hebben de nodige flexibiliteit: je kan leerlingen in de gang of klasuitbreiding aan het werk zetten. Voor flexwerking is dat optimaal, ook het feit dat je de brede deuren tussen de klassen dan kan openzetten', zegt Hilde Dengis, directeur secundair onderwijs.'

De vierde verdieping huisvest drie nieuwe wetenschapslokalen voor het secundair onderwijs en een dakspeelplaats voor de leerlingen van het laatste jaar secundair onderwijs.

Het gebouw biedt een betere leerlingencirculatie doorheen de school en is helemaal uitgerust om aan de moderne onderwijsvereisten te voldoen.

5.

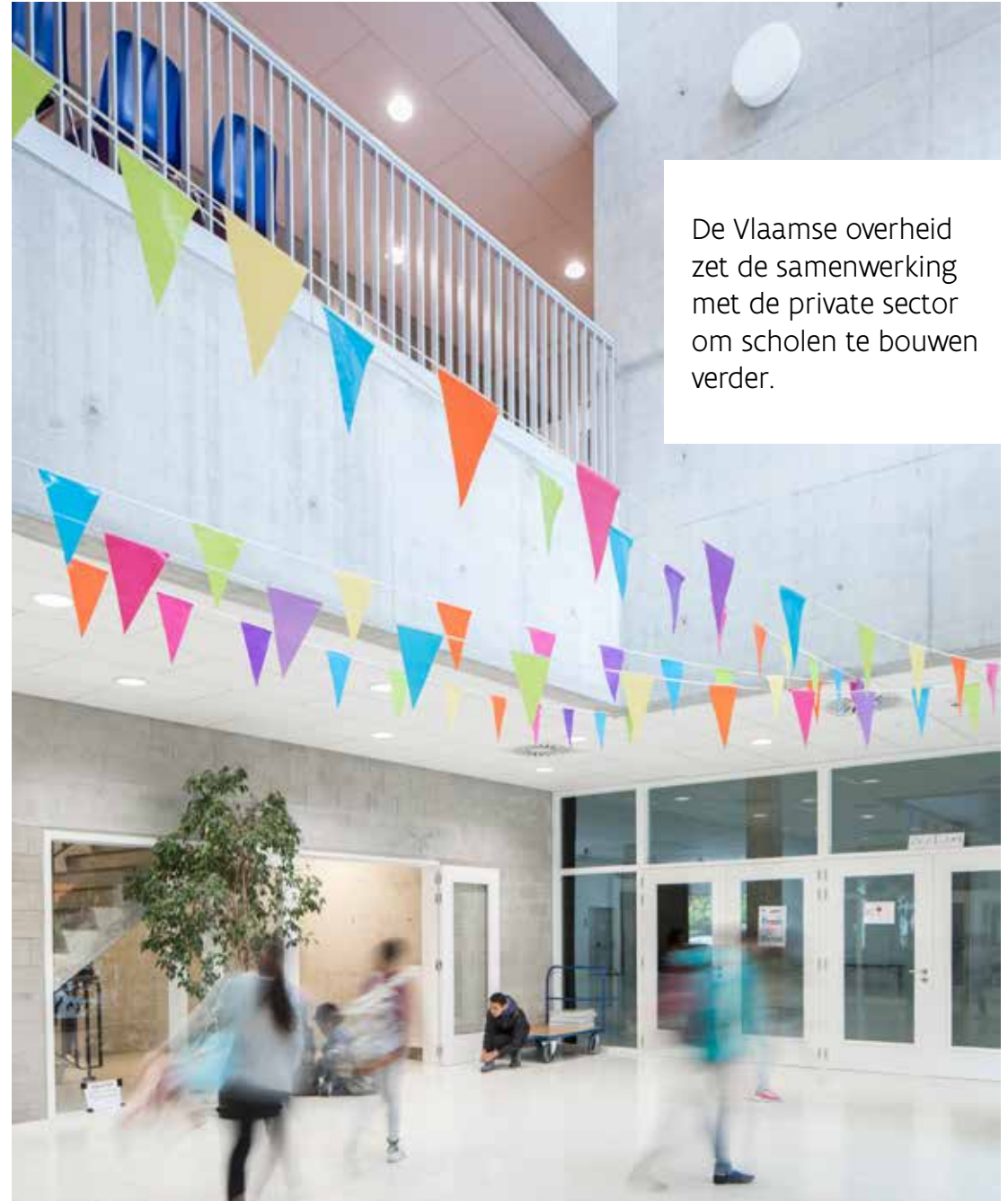
2. Projectspecifiek DBFM-programma

De Vlaamse overheid zet de samenwerking met de private sector om scholen te bouwen verder. Het Vlaams Parlement keurde op 25 november 2016 het decreet voor een nieuw projectspecifiek DBFM- investeringsprogramma goed.

In dit DBFM-programma zijn de scholen rechtstreeks betrokken. Schoolbesturen zijn zelf verantwoordelijk voor de aanbestedingsprocedure die moet leiden tot de aanduiding van een privaat consortium. De DBFM-aanpak blijft behouden.

- Eén of meer schoolbesturen plaatsen het ontwerp, de bouw, de financiering en het dertigjarig onderhoud van verschillende schoolbouwprojecten in de markt.
- Een privaat consortium met een financier, ontwerper en aannemer stelt zich kandidaat om verschillende schoolbouwprojecten te realiseren en gedurende 30 jaar te onderhouden. Daarvoor ontvangt de private partner een beschikbaarheidsvergoeding gedurende deze periode.

AGION voert in opdracht van de Vlaamse Onderwijsminister dit projectspecifiek DBFM-programma uit.

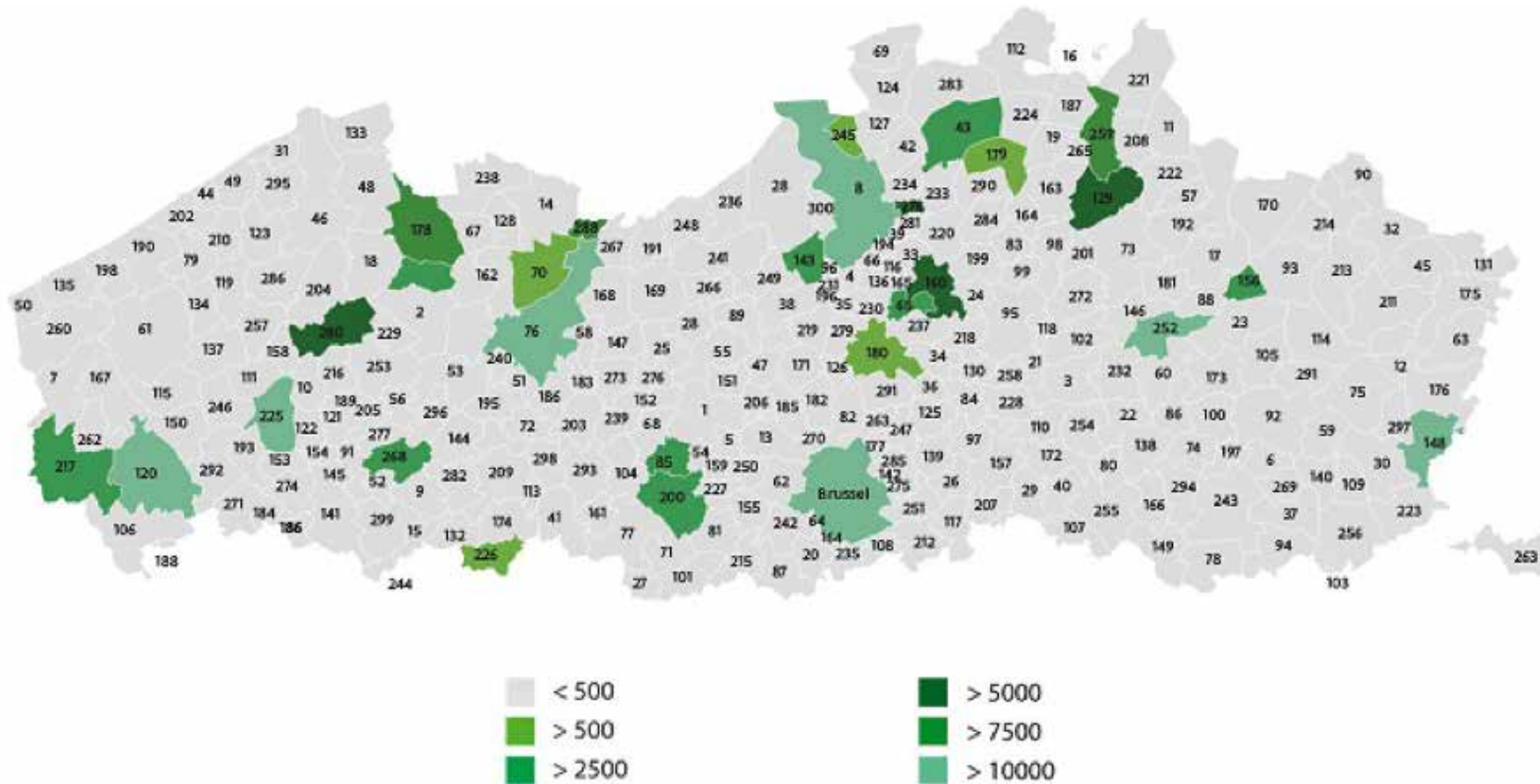
De Vlaamse overheid zet de samenwerking met de private sector om scholen te bouwen verder.

5.

> De verschillende projecten worden concreter

Het projectspecifiek DBFM-programma omvat 39 projecten verspreid over 13 clusters - bestaande uit één tot zeven scholenbouwprojecten. De totale geraamde investeringskost bedraagt 550 miljoen euro. Voor de betoelaging van dit DBFM-programma voorziet de Vlaamse Regering, naast de middelen voor de reguliere financiering voor scholenbouw, jaarlijks 36,5 miljoen euro.

Deze projecten leveren een totale oppervlakte van circa 255 000 m² aan nieuwe of grondig gerenoveerde schoolgebouwen op in alle Vlaamse provincies en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

5.

Aanbestedingsprocedure

De inrichtende machten van de projecten kunnen rekenen op de ondersteuning van een projectbureau en AGION. Zij ondersteunen de inrichtende machten in de aanbestedingsprocedure voor het aanduiden van de private contractanten. Het projectbureau is samengesteld uit vertegenwoordigers van:

- de onderwijsnetten
- de Vlaamse Overheid
- externe deskundigen m.b.t. schoolinfrastructuur of PPS.

Voor elke cluster vindt er een afzonderlijke plaatsingsprocedure plaats, bestaande uit een selectiefase en een gunningsfase. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een mededingingsprocedure met onderhandeling. De schoolbesturen van het gesubsidieerd onderwijs geven voor de selectiefase een mandaat aan AGION waarbij AGION als aankoopcentrale optreedt.

Eind 2021 zijn al twaalf van de dertien clusters – of 38 van de 39 projecten - gepubliceerd (selectiefase). De markt toont een grote interesse.

Vijf van dertien clusters

In 2021 werd het project Campus Barnum-VISO-Internaat Noord Roeselare van Scholengroep Sint-Michiel gepubliceerd. Dit project te Roeselare omvat een nieuwbouw voor meer dan 1 000 leerlingen met multifunctioneel schoolgebouw, leerlingenrestaurant en sporthal. Het project wordt gerealiseerd op twee nabijgelegen projectsites en is goed voor een totale bruto-gebouwooppervlakte van 10 700 m².

In 2021 is voor vijf clusters een lijst van kandidaten geselecteerd: projectcluster KOBA, project Lanaken, projectcluster GO!02, projectcluster Broeders van Liefde – KISP en Scholengroep Sint-Michiel Roeselare. Eind 2021 is daardoor in twaalf clusters al een selectiebeslissing genomen.

Vanaf midden 2020 stuurden de schoolbesturen van vijf clusters hun bestekken uit (opstart gunningsfase) naar de geselecteerde kandidaten: project Egied van Broeckhovenschool, projectcluster Gent-Ninove, projectcluster Maldegem-Poperinge-Wingene, projectbundel GO!01 en projectcluster GO!02. In 2022 worden de volgende bestekken uitgestuurd. Voor het project Egied van Broeckhovenschool en de projectcluster Gent-Ninove is eind 2021 een voorkeursbieder aangeduid. De eerste gunning – voor het project Egied van Broeckhovenschool – is voorzien medio mei 2022.

5.

3. Scholen van Vlaanderen

Vlaanderen wil ook in de toekomst in samenwerking met private partners scholen bouwen.

In uitvoering van het Masterplan Scholenbouw 2.0 en het Relanceplan Vlaamse Veerkracht van de Vlaamse Regering bekrachtigde de Vlaamse Regering op 10 december 2021 het decreet voor een nieuw DBFM-investeringsprogramma. Hiermee komt er een nieuw kader voor publiek-private samenwerking in scholenbouw.

Het nieuwe programma is goed voor een investering van zo'n 1 miljard euro.

Deze nieuwe investeringsimpuls bouwt verder op de concrete DBFM-ervaringen in een specifiek onderwijslandschap en wenst de schoolbesturen maximaal te ontzorgen:

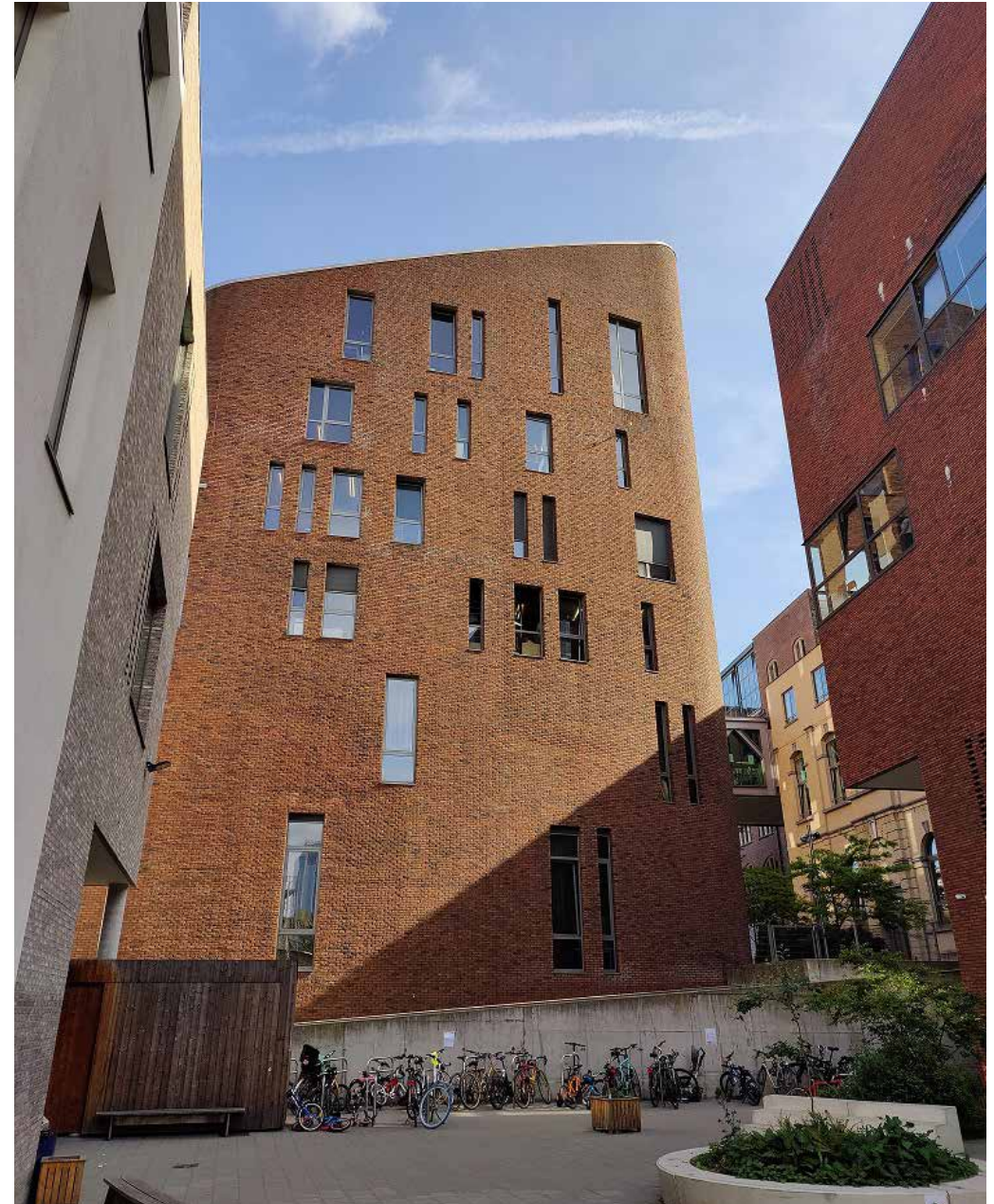
een programma-aanpak door een private partner

- hij reikt de financiering aan
- werkt de projecten op basis van de eisen van de inrichtende machten uit tot aanbestedingsklare DBM-projecten.

Er is voorzien in drie programma's van een gelijkaardige omvang die de Vlaamse Regering in de markt zal plaatsen. Voor de selectie van de projecten voor de drie programma's wordt met drie opeenvolgende selectierondes gewerkt, telkens na een oproep door de Vlaamse minister bevoegd voor het onderwijs. [De eerste oproep vond plaats eind 2021.](#)

Na het doorlopen van een plaatsingsprocedure zal de Vlaamse Regering drie DBFM-vennootschappen aanduiden die instaan voor het ontwerp (design), de bouw (build), de financiering (finance) en het dertigjarig onderhoud (maintain) van de schoolinfrastructuur.

De middelen van particuliere spaarders kunnen als schoolaandeelhouders betrokken worden in de financiering van de DBFM-vennootschappen. Dit zal deel uitmaken van de kaderovereenkomst die met de DBFM-vennootschappen na het doorlopen van de plaatsingsprocedure zal worden afgesloten. Het is de bedoeling om de gekozen DBFM-consortia te vragen een deel van hun kapitaal open te stellen voor de particuliere belegger.

6. HUUR

Huursubsidies maken het mogelijk om vlot en snel bijkomende plaatsen te realiseren of bestaande schoolinfrastructuur te vervangen. Op die manier kan flexibel worden omgegaan met de invulling van gebouwen.

Een bestaand kantoorgebouw kan snel worden omgebouwd tot een school en later opnieuw een andere bestemming krijgen. Dat kan nuttig zijn in bijvoorbeeld een nieuwe woonwijk of in complexere stadsvernieuwingsprojecten. Zo kan snel worden ingespeeld op een hogere vraag of nood aan extra onderwijscapaciteit en op een veranderend onderwijslandschap en ruimtelijke ontwikkelingen in steden en gemeenten. Een gebouw dat vandaag nog geen onderwijsbestemming heeft, kan morgen als school dienst doen en overmorgen opnieuw een andere maatschappelijke invulling krijgen.

[De oproepen voor de huur worden structureel ingebed. In 2021 werd een vijfde oproep afgewerkt.](#)

7. FOCUS

FOCUS OP SCHOOLGEBOUWEN VAN DE TOEKOMST

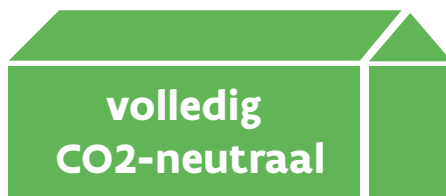
1. Klimaatmaatregelen

Het Vlaamse Klimaatbeleidsplan 2021-2030 bevat een actieplan voor schoolgebouwen. Voor onderwijsgebouwen geldt een minder streng E-peil (E55) dan voor residentiële gebouwen (omdat er 's nachts geen gebruik is en minder in vakantiedagen), maar wel veel hogere ventilatie-eisen. Daarnaast moeten alle niet-residentiële gebouwen tegen 2050 volledig CO2-neutraal zijn en een jaarlijkse primaire energiebesparing realiseren van 2,09% over de periode 2019 tot en met 2030.

De Vlaamse Klimaatstrategie 2050 herhaalt het streven naar een koolstofneutraal gebouwenpark en stelt specifiek koolstofneutraliteit voorop voor verwarming, sanitair warm water, koeling en verlichting voor het bestaande niet-residentiële gebouwenpark tegen 2050.

Dit heeft een impact op de technische installaties van scholen. De technische installaties voor verwarming, sanitair warm water, koeling en verlichting moeten in 2050 zonder hulp van fossiele brandstoffen kunnen functioneren. Om de scholen te helpen deze doelstelling te behalen, vult AGION al sinds 2015 actief de klimaat- en energiecomponent van het schoolpatrimonium in. De initiatieven spelen duidelijk in op een nood tot verduurzaming van het schoolpatrimonium binnen onderwijs.

niet-residentiële gebouwen
tegen 2050

7.

Vlaams klimaatfonds

Het Vlaams Klimaatfonds werd geoptimaliseerd en de toegekende middelen vanaf 2021 kunnen nog uitsluitend ingezet worden in de sectoren transport, gebouwen, landbouw, afval, landgebruik, bosbouw en in mindere mate een deel van de sectoren energie en industrie voor het realiseren van respectievelijk de Vlaamse broeikasgasreductiedoelstelling en no-debit regel. Ook worden voortaan de principes van co-financiering en kostenefficiëntie toegepast.

Voor Onderwijs werden voor 2021 middelen gereserveerd voor enerzijds energiebesparing in onderwijsinfrastructuur en anderzijds de ondersteuning definitieve uitdienstname oude stookolieketels in onderwijs. Voor de energiebesparende maatregelen ten behoeve van de hybride pilootprojecten OEPC (onderhoud- en energie-prestatiecontracten) ontvangt AGION 65% co-financiering uit het Vlaams Klimaatfonds, goed voor een bedrag van 2 917 331 euro. Voor de ondersteuning van de subsidiëring voor de uitdienstname van oude stookolieketels ontvangt AGION 1 567 860 euro uit het Vlaams Klimaatfonds.

Pilootprojecten OEPC

In samenwerking met VEB ondersteunt AGION enkele pilootprojecten rond onderhoud- en energie-prestatiecontracten (OEPC's), waarbij een derde partij (de ESCO) de studie, de financiering, uitvoering, onderhoud en prestatiegarantie van energiebesparende maatregelen op zich neemt.

AGION en VEB zijn al langer voorloper om algemene ESCO-modellen praktisch toepasbaar en werkbaar te maken voor autonome schoolbesturen die steeds een eigen aandeel van de investering ten laste nemen.

Voor enkele schoolbesturen werd een hybride ESCO-concept opgezet waar er mede subsidiëring is van AGION voor bepaalde investeringsmaatregelen waarvoor de algemene ESCO-benadering niet haalbaar is op de markt. Het gaat hier immers over investeringsmaatregelen die lange terugverdientijden hebben. Andere schoolbesturen kozen wel voor een zuivere ESCO-benadering zonder subsidiëring. Zij richtten zich eerder op investeringsmaatregelen met een relatief korte terugverdientijd.

7.

> REG-investeringen leerplichtonderwijs

Naar aanleiding van het Vlaams Klimaat- en Energiepact van 2016 werden in de periode 2016-2019 middelen voorzien uit het Klimaatfonds voor investeringen in Rationeel energiegebruik voor het gesubsidieerd onderwijs (de zogenaamde REG-investeringen). Voor deze subsidiedossiers werden 10,9 miljoen euro subsidies uitbetaald in 2021.

> Energieleningen

AGION biedt al sinds 2017 interessante leningen aan voor zonnepanelen op schooldaken. Scholen konden leningen afsluiten voor een periode van 15 jaar, met een interest van maximum 1%. Sinds begin 2020 maakte Vlaams minister van Onderwijs Ben Weyts hier een renteloze lening van om zo de investeringsdrempel te verlagen.

In 2018 werd het instrument van de zonnelening al uitgebreid: van een lening voor fotovoltaïsche installaties tot een lening voor investeringen in hernieuwbare energie: zonneboilers, warmtepompen en warmtekrachtkoppelingscentrale (WKK-centrale).

Er werd nog een bijkomende uitbreiding gerealiseerd: alle investeringen in hernieuwbare energie en energie-efficiëntie komen nu in aanmerking voor een energielening bij AGION. Het maximumbedrag voor zo'n lening bedraagt momenteel maximum 500 000 euro exclusief btw.

De scholen kunnen bovendien gebruik maken van raamovereenkomsten (die het VEB aanbiedt voor het vrij gesubsidieerd onderwijs en beschikbaar zijn bij de distributienetbedrijven voor het officieel gesubsidieerd onderwijs) waarbij een prijsreductie beoogd wordt en ze zelf geen tijdrovende aanbestedingsprocedure moeten uitschrijven voor de investeringen in hernieuwbare energie en energie-efficiëntie.

Om ervoor te zorgen dat de investeringsprojecten geschikt zijn kunnen vooraf haalbaarheidsstudies uitgevoerd worden binnen een raamcontract. De bijhorende kosten voor dit advies kunnen ook deel uitmaken van de energielening.

In 2021 behandelde AGION 28 energieleningen in het gesubsidieerd onderwijs voor het plaatsen van zonnepanelen. Alles samen zijn ze goed voor een vermogen van 889,82 kilowattpiek. Daarnaast

werden tien energieleningen afgesloten voor andere investeringen (isolatie, hoogrendementsglas, stookplaatsrenovatie).

Investeren in hernieuwbare energie en energie-efficiëntie levert dubbele winst op:

- 1) een blijvende CO₂ - reductie, wat goed is voor het klimaat
- 2) een lagere elektriciteitsfactuur, wat de werkingskosten drukt

Om de energieleningen nogmaals onder de aandacht te brengen, verstuurde het agentschap een extra editie van zijn nieuwsbrief '[Focus op Scholenbouw](#)', met duidelijke informatie over de voordelen van deze leningen.

28 ENERGIELENINGEN

= 889,82 kilowattpiek in 2021

+ 10 ENERGIELENINGEN

voor isolatie, hoogrendementsglas, stookplaatsrenovatie

7.

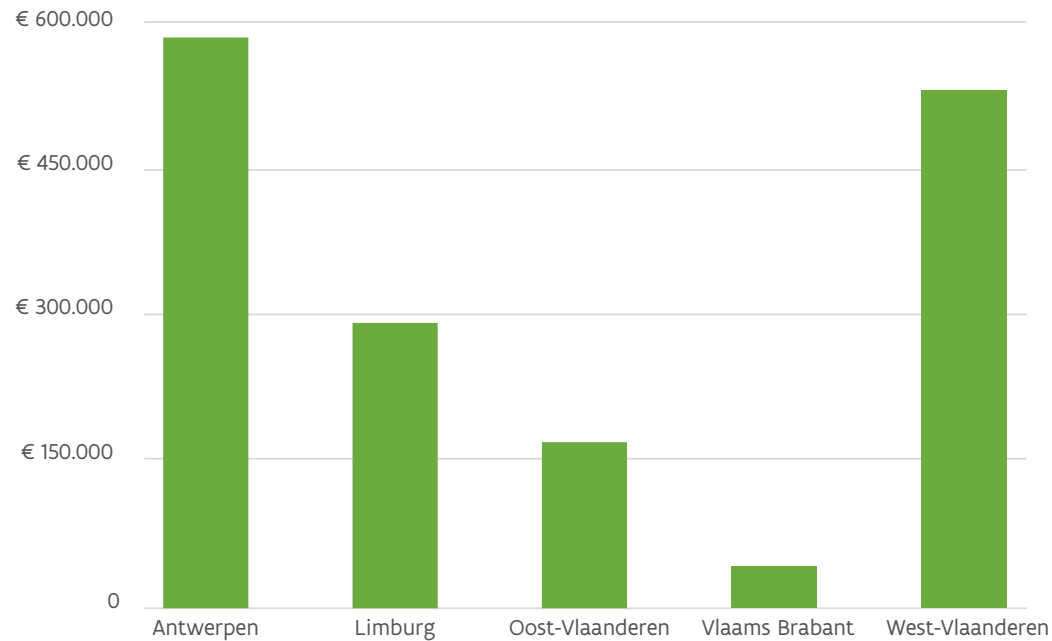
Overzicht van de toegekende leningen voor fotovoltaïsche installaties

In het vrij gesubsidieerd onderwijs werden van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021 28 energieleningen voor zonnepanelen toegekend. In totaal werd voor 889 620 euro ontleend.

Op 1 januari 2022 bedroeg het totale leningsbedrag van de 191 energieleningen 6 795 633 euro.

De energieleningen zorgen jaarlijks voor 822 550 euro aan bespaarde facturen voor de scholen.

Onderstaande grafiek geeft een overzicht van de verdeling over de provincies van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021:

↓
€ 822 550
= jaarlijkse bespaarde facturen voor de scholen

7.

De onderstaande tabel geeft een overzicht per provincie en onderwijsnet van het totaal toegekende leningsbedrag voor de goedgekeurde projecten.

Provincie	Onderwijsnet	Leningsbedrag
Antwerpen	Gemeentelijk onderwijs	€ 65 871
Antwerpen	Vrij gesubsidieerd onderwijs	€ 2 699 298
Limburg	Vrij gesubsidieerd onderwijs	€ 937 320
Oost-Vlaanderen	Vrij gesubsidieerd onderwijs	€ 1 171 512
Vlaams Brabant	Vrij gesubsidieerd onderwijs	€ 550 547
West-Vlaanderen	Vrij gesubsidieerd onderwijs	€ 1 371 085
Totaal		€ 6 795 633

Er werd in 2021 voor 5 141 m² zonnepanelen gelegd, die in totaal 889,82 kilowattpiek kunnen opwekken.

Hiermee worden de eerste stappen gezet in het behalen van de economische én ecologische winst van de scholen. In CO₂-emissiereductie betekenen deze investeringsdossiers samen immers een gecumuleerde CO₂-emissiereductie van 3,41 kiloton in 2025, 8,85 kiloton in 2033 en 20,43 kiloton in 2050.

7.

2. Asbestverwijdering in scholen

In 2018 heeft de Vlaamse Regering een versneld asbestafbouwbeleid goedgekeurd. Tegen 2040 wil Vlaanderen asbestveilig zijn. Een van de prioritaire doelgroepen die aan bod komen zijn scholen.

Elke school, elk centrum voor leerlingenbegeleiding of elk internaat in Vlaanderen kan een beroep doen op subsidies van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) om asbest in de gebouwen versneld en veilig te verwijderen.

Hiervoor ondertekenden de Vlaamse ministers bevoegd voor Onderwijs en Omgeving, Natuur en Landbouw, de OVAM, AGION, de verschillende onderwijskoepels en het Gemeenschapsonderwijs (GO!) in 2018 een samenwerkingsovereenkomst.

Deze overeenkomst zet onder meer extra in op sensibilisering en informatie over asbest. In de realiteit van een schoolse omgeving, voorziet de OVAM ook een opleiding voor eenvoudige handelingen om asbest zelf te verwijderen. Daarnaast geeft de OVAM een overzicht van de verschillende ondersteuningsmogelijkheden en bijhorende financiële vergoeding bij de verwijdering van de asbest.

Eind 2021 heeft AGION 190 dossiers voor asbestverwijdering in scholen gesubsidieerd voor een totaal van 4.4 miljoen euro aan uitbetaalde subsidies.

3. Bodemsanering

Op en rond schoolterreinen komt soms een bodemverontreiniging voor. De Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en AGION bundelen de krachten om onderwijsinstellingen te begeleiden en te subsidiëren bij bodemonderzoeken en -saneringen.

Om de samenwerking verder mogelijk te maken ondertekenden Vlaams minister van Omgeving Zuhair Demir en Vlaams minister van Onderwijs Ben Weyts op 23 augustus 2021 het vervolgprotocol voor bodemonderzoek en -sanering bij scholen van het gemeentelijk, provinciaal en vrij onderwijs.

Het doel blijft om de vervuilde schoolterreinen in kaart te brengen en de scholen administratief, praktisch en financieel te ondersteunen bij de bodemonderzoeken en -saneringen van hun schoolterreinen.

De OVAM staat de scholen bij in het hele bodemtraject. Ze gaan actief op zoek naar scholen die nog een oriënterend bodemonderzoek moeten uitvoeren. Zij bieden ook een financiering aan van 30% voor het beschrijvend bodemonderzoek, het bodemsaneringsproject en de bodemsaneringswerken. AGION financiert daarbovenop het subsidiabel deel van bodemsaneringswerken aan 70% voor het basisonderwijs en aan 60% voor de andere niveaus.

Eind 2021 heeft AGION 18 dossiers voor bodemsanering in scholen gesubsidieerd voor een totaal van 784 100 euro aan subsidies.

7.

4. Multifunctionaliteit

De overheidsmiddelen en de ruimte in Vlaanderen en Brussel worden steeds schaarser om kwalitatieve infrastructuur te realiseren om aan vrije tijd, sport, cultuur of spel te doen. Het slim delen van schoolinfrastructuur kan hier één van de oplossingen zijn. AGION wil multifunctionaliteit en het medegebruik van schoolgebouwen stimuleren. Een [handige folder 'Word een multifunctionele school tips en tricks'](#) biedt de scholen nuttig advies.

Een schoolgebouw is multifunctioneel wanneer het multi-inzetbaar en/of combineerbaar en aanpasbaar is.

- Multi-inzetbaar verwijst naar het meervoudig gebruik van een schoolgebouw waarin verschillende gebruikers een ruimte afwisselend gebruiken.
- Combineerbaar betekent dat er meerdere functies gekoppeld zijn aan een schoolgebouw.
- Aanpasbaarheid verwijst naar een zekere flexibiliteit van de ruimte waardoor die aanpasbaar is aan verschillende activiteiten of functies.

Meer info over de subsidiemogelijkheden en het regelgevend kader op www.agion.be/multifunctionele-schoolinfrastructuur

7.

Forum Multifunctionele Infrastructuur Zorg – Onderwijs

Wie overweegt om een gebouw te realiseren dat zowel welzijns- als onderwijsvoorzieningen huisvest (gecombineerde infrastructuur) kan bij het [Forum Multifunctionele Infrastructuur Zorg – Onderwijs](#) terecht. Dit Forum bestaat uit vertegenwoordigers van de beleidsdomeinen Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG), Onderwijs en Vorming (OV), het GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap en AGION, die hierover een samenwerkingsprotocol hebben afgesloten.

Het Forum neemt een informerende en begeleidende rol op, waarbij het klantgericht probeert mee te denken en oplossingen probeert aan te reiken. Door de projecten samen te bekijken, wil het tot meer geïntegreerde oplossingen komen. De behandeling van het infrastructuurdossier en beslissingen hierover verlopen verder via de gebruikelijke procedures van AGION.

De vragen die aan het Forum gericht zijn, gaan voornamelijk over het afstemmen van procedures, beheer- en financieringsstructuren, normen, bouwtechnisch advies en evaluatie.

In 2021 werden er vier nieuwe dossiers opgestart in het Forum. Het gaat om een combinatie kleuterschool en woonzorgcentrum, een combinatie van internaat, opvang en school voor buitengewoon onderwijs, een kinderdagverblijf en basisonderwijs en een combinatie van zorgverlening en buitengewoon basisonderwijs.

Naschools openstellen van sport- en bewegingsinfrastructuur

In het voorjaar 2021 lanceerde Vlaams minister van Onderwijs en Sport een [projectoproep voor het naschools openstellen van sport- en bewegingsinfrastructuur](#).

37 scholen uit de vrije en officiële sector krijgen van Vlaams minister van Onderwijs en Sport Ben Weyts subsidies om hun infrastructuur buiten de lesuren open te stellen voor bijvoorbeeld sportverenigingen, jeugdbewegingen of buurtinitiatieven. Alle scholen samen zullen 4,2 miljoen euro subsidie ontvangen.

Deze subsidies maken het voor scholen mogelijk om bijvoorbeeld een afzonderlijke toegang tot de sporthal te creëren, aanpassingen aan kleed- en doucheruimtes uit te voeren, maar ook het vergroenen of avontuurlijker maken van de buitenspeelruimte. Dankzij dat soort ingrepen kunnen sportclubs, individuele sporters, jeugdbewegingen, buurtinitiatieven en andere gebruikers makkelijker gebruik maken van de aanwezige infrastructuur in scholen.

Voor de 37 projecten samen is een subsidie van 4,2 miljoen euro voorzien. Het geld gaat naar 12 scholen in de provincie West-Vlaanderen, 7 scholen in Oost-Vlaanderen, 6 scholen in Limburg, 5 scholen in Vlaams Brabant, 4 scholen in de provincie Antwerpen en 3 scholen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Van de 37 projecten zijn er 21 voor basisscholen, 14 voor het secundair onderwijs en 1 voor het buitengewoon basisonderwijs en 1 voor het buitengewoon secundair onderwijs.

PROJECT
OPROEP

37
projecten

(4,2 miljoen euro subsidies)

21
basis-
onderwijs

14
secundair
onderwijs

1
buitengewoon
basisonderwijs

1
buitengewoon
secundair
onderwijs

7.

> Twee voorbeelden van ingediende, nog te realiseren, projecten uit de oproep van maart 2021:

> De Gemeentelijke Basisschool Het Hinkelpad in Keerbergen

kan met 160 000 euro een totaalrenovatie van de turnzaal realiseren. Zo creëert de afbraak van het podium extra beweegruiimte. De bijhorende kleedkamers worden vernieuwd en voorzien van douches. Een dubbele deur in de inkomzas bespaart op warmte en vergroot de toegankelijkheid. Een multifunctionele wand lost het bergingsprobleem van het sportmateriaal op. Daarnaast zet de school ook in op aanpassing van technieken, duurzaamheid en innovatie. Zo is de voorziene smartwall een innovatieve en interactieve spelmuur gebaseerd op het bewegend leren concept. Naast sportieve opdrachten zal ook taal en rekenen hier aangereikt kunnen worden in een interactieve leeromgeving.

> In **Hasselt kan BuBaO KIDS** rekenen op bijna 98 000 euro voor de aanleg van buitenruimte met speeltoestellen en een aansluiting op de speeltuin. De focus van het project ligt op de realisatie van speel-en beweegzone die inspeelt op de nood van kinderen met sensorische beperkingen om elke dag in de buitenruimte samen te kunnen spelen, ontdekken, ravotten, kortom actief te zijn. Het gaat over unieke bewegingsinfrastructuur zoals prikkelarme zones en tuinkamers. Een stuurgroep 'inclusieve speeltuin', samengesteld uit vertegenwoordigers van vzw KIDS en diverse stedelijke diensten van stad Hasselt, volgt het project op.

8. COMM UNI CATIE

COMMUNICATIE, SENSIBILISERING EN ADVIESVERLENING

Via verschillende kanalen informeert en adviseert AGION de schoolbesturen over diverse thema's binnen de schoolinfrastructuur.

1. Focus op Scholenbouw

AGION verspreidde in 2021 tien digitale nieuwsbrieven '[Focus op scholenbouw](#)' en één extra nieuwsbrief over de energieleningen.

De nieuwsbrief heeft tot doel:

- actuele informatie over scholenbouw aan te bieden
- de doelgroep te wijzen op belangrijke wijzigingen, beslissingen, evoluties van de organisatie
- realisaties in de kijker te plaatsen
- dringende berichten te verspreiden
- het opbouwen en versterken van de relatie met onze doelgroep.

2. Extra aandacht voor ventilatie

Luchtqualiteit in schoolgebouwen is van belang voor het comfort en de gezondheid van de leerlingen en leerkrachten. De coronacrisis bracht dit nogmaals aan het licht en zette het thema definitief in de kijker.

Om scholen snel en heldere informatie aan te reiken over de voorzorgsmaatregelen om de verspreiding van het Covid 19 – virus te voorkomen:

- bracht het agentschap de info over ventilatie extra onder de aandacht in de rubriek 'In de kijker' op de AGION website, in 2021 kreeg deze informatie een plek in een [extra rubriek ventilatie](#)
- informeerde AGION meermaals via zijn maandelijkse [nieuwsbrief Focus op Scholenbouw](#)
- breidde AGION de bestaande [rubriek binnenluchtqualiteit](#) uit met een extra pagina Ventilatie en Covid 19 en actualiseerde de reeds gepubliceerde pagina's met accurate info
- communiceerde het agentschap ook in zijn brieven bij de dossierbehandeling over de mogelijke subsidiemogelijkheden voor structurele aanpassingen aan ventilatie en verluchting.

Het agentschap maakte ook deel uit van de werkgroep ventilatie binnen het beleidsdomein Onderwijs en Vorming.

8.

3. Speelplaats met Toekomst

In 2018 richtten [De Ambrassade](#) en MOEV een klankbordgroep van stakeholders, experts en overheden op in het kader van hun project 'Een Speelplaats met Toekomst'. AGION was lid van deze klankbordgroep en gaf samen met de overige leden in de periode 2019 tot en met 2021 feedback op het inhoudelijke proces van de studie die eind 2021 tot de publicatie van een [inspiratiegids](#) leidde.

Op 19 oktober 2021 vond de inspiratiedag 'Speelplaats met toekomst' plaats. Hier stelde De Ambrassade samen met partner MOEV de resultaten van drie jaar onderzoek voor. De focus lag op bewegingsvriendelijkheid en gedeeld gebruik van speelplaatsen. AGION nam deel aan de inspiratiedag en zetelde ook als panellid in de sessie 'De Vlaamse Overheid en een evenwaardige benadering van speelplaatsen bij infrastructuurprojecten op school'. AGION erkent het belang van speelplaatsen en informeert scholen over dit thema via de [AGION website](#).

AGION
AGENTSCHAP VOOR
INFRASTRUCTUUR
IN HET ONDERWIJS

Koning Albert II-laan 15 - bus 133 - 1210 Brussel
Tel. 02 221 05 11 - info@agion.be - www.agion.be

